

Remissyttrande avseende Trafikverkets förslag till nationell plan för transportsystemet 2018-2029 ; TRV 2017/32405

Swedish Lapland Visitors Board, 769607-5758
Storgatan 30 B
973 32 Luleå

Luleå, 2017-02-23

Näringsdepartementet
103 33 Stockholm

Swedish Lapland Visitors Board har tagit del av Trafikverkets förslag till nationell plan för transportsystemet 2018-2029 och lämnar remissyttrande enligt nedan.

Bakgrund

Swedish Lapland utgör 25 % av Sveriges yta och gränsar mot både Norge och Finland. Destinationen har ett högt internationellt attraktionsvärde och 30 % av gästerna är utländska. Sedan 2010 har de kommersiella gästnätterna ökat med +36 % och uppgår till 3 600 000 kr. 85 % av gästnätterna i regionen utgörs av privatresenärer.

Swedish Lapland har antagit det nationella målet om fördubblad omsättning i besöksnäringen till år 2020 – från 4,1 miljarder kronor 2010 till 8,2 miljarder 2020. Idag omsätter besöksnäringen i regionen 6,5 miljarder och ligger därmed på tillväxtkurvan – en ökning med 58 % sedan 2010.

Trafikverket Norr skriver i länstransportplanen:

”Besöksnäringen växer snabbt i Norrbotten och andelen internationella turister i regionen är hög. Attraktionen och arbetstillfällena finns i glesbygden och god tillgänglighet med flyg, även till inlandet, fungerande nattågstrafik och god standard på det mindre vägnätet är viktigt i sammanhanget. Gränsöverskridande samarbeten ställer nya krav på trafiksystemet i norra Norge, norra Sverige och norra Finland. Samtidigt befinner sig Norrbotten mitt i det europeiska Arktis med unika förutsättningar och kompetens att skapa hållbar tillväxt och utveckling i områden med kallt klimat, långa avstånd, gles befolkning och känslig miljö. En stark innovationsförmåga gör att arktisk kompetens inom gruv- och mineral, energi, data, test och rymd kan skapa framtidens tillväxt. Gränsöverskridande samarbete mellan befolkningen i norra Norge, norra Sverige och norra Finland, behöver tillgång till robust infrastruktur. Tillsammans med nordvästra Ryssland är det den enda befolkade delen av Arktis vilket skapar ett globalt intresse för regionen. Ett förändrat säkerhetspolitiskt läge gör också att intresset för regionen ökar.”

Genom Interregprojektet Visit Arctic Europe pågår ett gränsöverskridande arbete tillsammans med norra Norge och norra Finland där målsättningen är att skapa en gemensam hållbar, tillgänglig, unik och konkurrenskraftig destination. Mellan 2015-2017 har arbetet i Visit Arctic Europe resulterat i 33.000 nya gäster och ungefär 38 miljoner Euro i intäkter till regionen. För besökaren är landsgränser sekundära, drivkrafterna för resandet är upplevelserna och långväga gäster efterfrågar möjligheten till rundresor i hela norra Sverige, Norge och Finland. Det ställer krav på ett sammanhållet och väl fungerande transportsystem som möjliggör sömlöst resande över nationsgränserna.

Besöksnäringen - en tydlig samverkanspart i transportfrågor

Swedish Lapland Visitors Board är, som Trafikverket Norr skriver i sitt inriktningsförslag, en samverkanspart och företräder besöksnäringen i Norrbottens läns samtliga kommuner samt Skellefteå och Sorsele kommun i Västerbotten.

Eftersom det offentliga transportsystemet är byggt för invånare och efter lokala behov, är det inte attraktivt för besökare och för internationell turism. Besöksnäringen behöver därför vara en tydlig samverkanspart i transportfrågor. Genom att alltid lägga besöksnäringens kartan vid planering av infrastruktur och transporter blir det möjligt att utveckla ett smartare transportnät som alla vinner på – om det så handlar om skogsindustri, råvaruindustri eller besöksnäring.

För till exempel skogsnäringen är det viktigt att det finmaskiga lågtrafikerade vägnätet har en sådan bärighet att transportkedjan är tillförlitlig året om. Men det lågtrafikerade vägnätet är också viktigt för många av Sveriges starkaste turistiska målpunkter och för turistföretags utveckling på landsbygden.

Bättre transportlösningar möjliggör att turisterna stannar längre i regionen, vilket är bättre ur ett hållbarhetsperspektiv kontra massturism där fler reser in under kortare, intensivare perioder.

Hela resan-perspektivet

Digitala lösningar och ett sömlöst resande är nödvändigt för en internationellt attraktiv destination. 87,5% av researrangörerna som idag paketerar resor till Sverige, Finland och Norge är intresserade av att paketera resor över gränserna, enligt en kartläggning gjord inom Interregprojektet Visit Arctic Europe. Researrangörer är villiga att använda kollektivtrafik istället för chartrade lösningar i sin paketering under förutsättning att kollektivtrafiken är:

- **Tillförlitlig:** tillförlitlighet i publicerade tidtabeller/rutter/avgångar/priser
- **Förutsägbar:** säkerställande om att det kommer att finnas en buss/tåg även nästa år – garanterad tillgänglighet på destinationen.
- **Tillgänglig:** att rutter, tidtabeller och prisinformation finns i lämpligt format – reseplanerare är inte tillräckligt.
- **Integrerad:** Inga förseningar längre än 15 minuter eller 3 timmars väntetid på otilgängliga platser.

Researrangörer planerar sin paketering upp till 18 månader i förväg. Att ha kännedom om kollektivtrafikanslutningar 12 månader i förväg är avgörande. Man bör också räkna med att researrangörer kommer att vilja köpa en voucher i förhand åt kunder som inte reser i grupp.

Besöksnäringen karaktäriseras i allt högre grad av mer individuella resmönster – färre bokar genom researrangörer, vilket ställer krav på hela resan, säker framkomlighet och tillgänglighet.

Sampel mellan trafikslagen

Attraktivitet, oskyddade trafikanters behov och tillgängligheten till kollektivtrafik är ofta underordnad den långväga trafikens anspråk i mindre orter och på landsbygd där Europavägen är enda alternativet.

För besöksnäringen är det viktigt att samspel mellan trafikslagen fungerar längs turistiska stråk. Samspel mellan trafikslagen möjliggör samverkan mellan turistföretagare – en samverkan som är avgörande för fortsatt utveckling.

Digitaliseringens effekter och möjligheter

Vi välkomnar åtgärdsförslagen som utgår från Trafikverkets målsättning att använda digitaliseringens möjligheter som en naturlig del i verksamheten, för att skapa kundnytta, effektivitet och ett hållbart transportsystem. Nya tjänster möjliggör kombinationer av effektiva och attraktiva reskedjor från dörr till dörr med olika transportsätt och förbättrad kommunikation.

Men i förslaget står besöksnäringen inte omnämnt. Vi menar att genom att höja servicegraden längs viktiga turistiska stråk, ökar servicegraden även för invånare. Genom en kundbaserad mobilitet som besöksnäringen skapar kan kollektivtrafiken öka lönsamheten och resurser kan frigöras för att skapa efterfrågade rutter.

Järnvägen – ett attraktivt transportslag för nationell och internationell turism

Hållbarhet är en drivkraft för resande och resenärer blir alltmer miljömedvetna. Att kunna välja tåg som alternativt färdmedel är allt viktigare även för den internationella besökaren.

Att öppna Haparandabanan för persontrafik skulle inte bara tillgängliggöra kuststråkets viktiga resmål, utan också möjliggöra arbetspendling och bidra till att regionens miljömål uppnås. Här är en smidig byteslösning för resenärer som rör sig över gränsen till Finland viktig.

Att dra Norrbottniabanan ända upp till Luleå samt att planera för att persontrafik kommer igång jämte godstrafiken är även det nödvändigt.

Driftsäkerheten på bansträckningen Luleå-Kiruna-Narvik behöver stärkas för att järnvägen ska vara ett alternativt färdmedel för besöksnäringen. Om högre hastighet möjliggjordes längs denna bansträckning skulle samverkan mellan turistiska målpunkter öka och fler resenärer skulle välja det miljövänligaste transportmedel.

Att stärka järnvägens konkurrenskraft gentemot andra trafikslag genom att till exempel förenkla järnvägstrafiken över landsgränserna skulle även möjliggöra för researrangörer att paketera hållbara transportlösningar.

Flygtrafik

I planförslaget konstateras att "Svenskarnas långväga resor i stråken inrikes sker till stor del med bil, samtidigt som resorna utomlands många gånger sker med flyg, med Arlanda som Sveriges största flygplats." (s.83) Flygplatser i anslutning till de större städerna har mycket stor betydelse för besöksnäringen och här är det viktigt att inte enbart se till svenskars resor utomlands utan även internationella besökars resande till och från Sverige.

Till detta hör att flygplatserna i de mer glest befolkade områdena är av yttersta vikt då det sällan finns något annat alternativ för persontransporter att välja på än just flyg. Den reguljära flygtrafiken till Arlanda är mycket viktig för den regionala utvecklingen, inte minst ur näringslivsperspektiv. Arjeplog och Arvidsjaur utgör tillsammans världens största vintertestområde för bilindustrin. Under perioden november till och med april når flyglinjen sin absoluta högsäsong, vilket sammanfaller med att biltest- och den internationella besöksnäringen är som mest verksamma i området. Två näringar som är fullständigt beroende av effektiva persontransporter. Utöver den reguljära trafiken till Arlanda har Arvidsjaur Flygplats under högsäsong direktflyg till och från Frankfurt-Hahn, Stuttgart, Hannover, München och Birmingham.

Vi efterfrågar en uppgradering av kriteriet för besöksnäringen när man beslutar om samt avtalar med operatörer på sträckor som har trafikplikt.

Sammanfattande kommentarer

Swedish Lapland Visitors Board ser positivt på att besöksnäringens betydelse tydligt uttrycks i planförslaget samtidigt som vi konstaterar att resonemang och konkreta förslag i mångt och mycket fortfarande relaterar till medborgarnas behov, godstrafik och näringsliv i form av traditionell industri. Det är mycket viktigt att besöksnäringen på ett systematiskt sätt inlemmas i den nationella åtgärdsplaneringen och att planerade investeringar som rör områden med växande turism genomförs i ett tidigt skede av planperioden.